

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2025.59.340299>

УДК 342.2.1

Г. Ю. Гулевська, канд. юрид. наук, доцент, завідувачка кафедри
Запорізький інститут економіки та інформаційних технологій
Кафедра права та публічного управління
вул. Кияшка, 16-Б, Запоріжжя, 69041, Україна
e-mail: gulevanna@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7643-8162>

Н. В. Ільєва, канд. юрид. наук, доцент
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Кафедра адміністративного та господарського права
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна
e-mail: nv-ilieva@onu.edu.ua
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5710-1318>

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЕТИКИ В НОТАРІАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ У НАЦІОНАЛЬНУ ПРАВОВУ СИСТЕМУ

Стаття присвячена комплексному аналізу міжнародних етичних стандартів, зокрема розроблених у межах Європейського Союзу та Міжнародним союзом нотаріату (UINL) і дослідженню процесу їх імплементації у національному законодавстві. Підкреслюється, що нотаріальна діяльність, з огляду на її публічно-правову складову, що відображає покладену на неї державою функцію «превентивного правосуддя», спрямована на забезпечення правової достовірності, стабільності та захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, потребує дотримання високих етичних стандартів, що відповідають високому рівню очікувань суспільства від професії нотаріуса. Визначено, що етичні норми нотаріату, які історично ґрунтуються на принципах публічної довіри та неупередженості, кодифіковані у низці міжнародних актів, серед яких особливого значення набувають Європейський кодекс нотаріальної етики та Кодекс нотаріальної етики Міжнародного союзу нотаріату. Ці стандарти охоплюють як традиційні етичні цінності (законність, неупередженість, незалежність, превентивна правова безпека, підготовка та безперервне підвищення кваліфікації, професійна таємниця та конфіденційність) так і правила, встановлення яких зумовлено трендами сучасного глобалізованого світу (захист прав людини та споживача, сталий економічний розвиток та захист довкілля, протидія та запобігання відмиванню доходів, розвиток технологій, активізація міжнародно-правових відносин). Україна, як член Міжнародного союзу нотаріату та кандидат на членство у Європейському Союзі впроваджує міжнародні етичні стандарти професії нотаріуса у свою національну правову систему. Їх імплементація відбувається на законодавчому рівні (Закон України «Про нотаріат») та деталізується у підзаконних актах, а також актах професійного самоврядування нотаріусів (Кодекс правил професійної етики нотаріусів України). Прийняття нових Правил професійної етики нотаріусів України у 2021 році стало важливим кроком у напрямку гармонізації вітчизняних етичних стандартів з міжнародними вимогами. У статті зазначається, що поряд із позитивними тенденціями усвідомлення значущості етичних засад професії нотаріуса та імплементації міжнародних етичних стандартів

у національну правову систему, існують виклики, пов'язані з впливом технологій на етичні рішення та необхідністю пошуку балансу між ефективністю цифровізації та запобіганню дегуманізації нотаріальних послуг. Визначено, що подальше вдосконалення системи контролю за дотриманням етичних норм, розробка детальних роз'яснень для практичних ситуацій, підвищення кваліфікації та обмін міжнародним досвідом у цій сфері є важливими для збереження авторитету професії нотаріуса.

Ключові слова: нотаріальна діяльність, етика, національна правова система, міжнародні стандарти етики, нотаріус, правила професійної етики нотаріуса, імплементація міжнародних етичних стандартів, авторитет професії нотаріуса.

Постановка проблеми. Нотаріальна діяльність, з огляду на її публічно-правову складову, що відображає покладену на неї державою функцію «превентивного правосуддя», спрямовану на забезпечення правової достовірності, стабільності та захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, потребує дотримання високих етичних стандартів, що відповідають високому рівню очікувань суспільства від професії нотаріуса.

Етика в нотаріальній діяльності – це не просто додатковий компонент, а радше фундаментальний стовп, на якому ґрунтується довіра до правової системи. Нотаріуси відповідають за засвідчення документів та юридичних актів, що передбачає високий ступінь відповідальності. Коли нотаріуси діють етично, вони не лише виконують свій професійний обов'язок, але й захищають права та інтереси сторін, сприяючи культурі довіри до правових інституцій. Важливість етики в нотаріаті виходить за межі індивідуальної сфери, вона безпосередньо впливає на сприйняття суспільством правової системи в цілому. У середовищі, де легко можуть виникнути порушення, тверда етична відданість нотаріусів може служити протиотрутою проти шахрайства та зловживань. Ця відданість не лише зміцнює легітимність нотаріальної дії, але й сприяє побудові більш справедливого та рівноправного суспільства. Тому вкрай важливо, щоб нотаріуси підтримували високі етичні стандарти, щоб протистояти сучасним викликам та зберігати повагу до своєї професії та до самого права [1].

Особливої виразності тенденція підвищення значення етики в правничій діяльності набуває в контексті триваючих нині процесів євроінтеграції. Невипадково, у схваленій в травні 2025 року Кабінетом Міністрів України Дорожній карті з питань верховенства права (яка є всеохоплюючим стратегічним документом, що визначає комплекс реформ у межах переговорного процесу щодо членства України в ЄС), серед заходів з реформи правничої освіти (розділ 1.5.) передбачено необхідність «уніфікації стандартів для здобувачів юридичної (правничої) освіти та перегляд програми ЄДКІ на основі нових уніфікованих стандартів з акцентом на викладання права ЄС, етику та професійну відповідальність правників» [2].

Активізація міжнародних економічних та соціальних зв'язків, а також входження України до європейського правового простору, зумовлюють необхідність гармонізації національних стандартів нотаріальної діяльності, зокрема і етичних, з міжнародними вимогами задля забезпечення взаємного визнання та довіри до нотаріальних актів та дій у різних юрисдикціях. У цьому контексті особливої актуальності набуває дослідження міжнародних стандартів

етики нотаріальної діяльності та їх відображення у внутрішньому законодавстві та практиці його застосування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз юридичної літератури свідчить про те, що найчастіше проблематика професійної етики нотаріуса в цілому та зокрема її міжнародних стандартів розглядається як частина більш широкої тематики вимог до діяльності нотаріуса або у контексті його правового статусу. Предметом уваги науковців та нотаріусів-практиків різні аспекти етики нотаріальної діяльності стали у працях Ю. Желіховської [3], І. Митрофанова [4], Ю. Шешуряка [5], М. Мироненко [6], О. Тимошук [7], безпосередньо до аналізу міжнародних етичних стандартів професії нотаріуса у своїх статтях звернулись С. Мирза [8], І. Невзорова [9], Н. Маслак [10] та інші. Питання, які були порушені у зазначених роботах свідчать як про актуальність, так і про необхідність подальшого розвитку наукових положень обраної тематики.

Мета цієї статті полягає у комплексному аналізі міжнародних етичних стандартів нотаріальної діяльності та стану їх впровадження та реалізації у національній правовій системі.

Виклад основного матеріалу. Етичні норми в професії нотаріуса складаються по мірі розвитку інституту нотаріату та отримують своє завершення оформленням в спеціальних актах, які приймаються самим нотаріальним суспільством [3, с. 195]. Можна сказати, що латинський вираз «*a communi observantia non est recedendum*» («не можна відступати від того, що прийнято всіма») або «не можна нехтувати загальноприйнятим») найкраще підкреслює повагу до колективного досвіду та важливість дотримання традицій та правил, вироблених самою професійною спільнотою.

Це підтверджує і фундаментальна роль у формуванні інституційних міжнародних етичних стандартів нотаріальної професії Міжнародного союзу нотаріату (UINL), створеного у 1948 році. В основі цього процесу - історично сформовані принципи латинського нотаріату: принцип публічної довіри (*legitimasu*), пов'язаний з тим, що нотаріальні акти мали публічний характер та офіційне визнання, що вимагало від нотаріуса високої моральної чесності і відповідальності та принцип неупередженості (*impartiality*), що зумовлює необхідність врахування інтересів обох сторін правочинів.

Україна є членом Міжнародного союзу латинського нотаріату з 08 жовтня 2013 року, коли Нотаріальна палата України (НПУ) отримала офіційне членство на Асамблеї нотаріатів-членів Міжнародного союзу нотаріату у Перу. Це стало можливим після створення НПУ та прийняття Правил професійної етики нотаріусів, що відповідає вимогам міжнародної спільноти для приєднання до латинського нотаріату і підкреслює особливе значення етичних стандартів у нотаріальній діяльності.

Стандарти нотаріальної діяльності є зразком діяльності нотаріусів, яким повинна відповідати їхня поведінка. Сьогодні стандарти – це концентрований вираз суспільних уявлень про місце і роль нотаріату в суспільному житті [9, с. 86]. Одним із перших міжнародних актів, які кодифікували етичні вимоги до професії нотаріуса можна назвати Європейський кодекс нотаріальної етики (*Code Europeen de Deontologie Notariate*), ухвалений Конференцією нотаріусів Європейського Союзу 3-4 лютого 1995 р. із подальшими змінами у 1995, 2000 та

2005 роках. Він містив наступні стандарти: лояльність і високі моральні якості при здійсненні діяльності; неупередженість та незалежність; довіра та професійна таємниця; правова та технічна компетенція (мається на увазі можливість постійного підвищення кваліфікації, що повинна забезпечуватися професійними об'єднаннями нотаріусів); реклама нотаріальних послуг як «загальна інформація на службі громадян» та вимоги до діяльності нотаріуса, пов'язані із позначенням професії; відмови від участі в операціях, пов'язаних з підозрою у злочинних діях та повідомлення компетентних органів; особливості користування веб-сайтами та електронними підписами [11].

В подальші роки (особливо у 2009 р.) відбуваються суттєві оновлення Європейського кодексу нотаріальної етики, зумовлені змінами у європейському законодавстві та практиці правозастосування, бурхливим розвитком технологій та необхідністю адаптації та деталізації прийнятих стандартів. Наприклад, закріплений раніше принцип незалежності та неупередженості дістав розширення в частині регламентації балансу між інтересами клієнтів та положень щодо конфлікту інтересів, зокрема заборони тісних економічних зв'язків з однією і тією ж клієнтурою, що можуть викликати сумніви в неупередженості нотаріуса. Було розвинуто правила в частині недобросовісної конкуренції, відносин з третіми сторонами (банками, ріелторами тощо) та рекламою нотаріальних послуг у напрямі відповідності публічній складовій статусу нотаріуса. Через посилення боротьби з відмиванням коштів та фінансовими правопорушеннями доповнення також торкнулись сфери прозорості та підзвітності діяльності нотаріуса, і в етичні стандарти було імplementовано вимоги *due diligence*. Нарешті, розвиток інформаційних технологій суттєво вплинув на зміст етичних аспектів впровадження електронного нотаріату, збереження та захисту даних. Ще одним важливим чинником змін та доповнень до Європейського кодексу нотаріальної етики була потреба врахування прийнятих етичних стандартів, схвалених Міжнародним союзом нотаріату (UINL).

Одним із перших документів, присвячених етиці нотаріальної діяльності, прийнятих Міжнародним союзом нотаріату, були «Принципи нотаріальної етики», які затверджені Асамблеєю нотаріатів - членів Міжнародного союзу нотаріату (UINL) в Мехіко-Сіті 17 жовтня 2004 року та мають програмний, рамковий характер. Вказаний акт містить положення щодо відповідної професійної підготовки, організації належного функціонування нотаріальної контори, відносин з колегами та професійними органами, заборони реклами, дотримання професійної таємниці тощо [12]. Не можна не згадати також «Фундаментальні принципи системи латинського нотаріату», затверджені Асамблеєю нотаріатів - членів Міжнародного союзу нотаріату в Римі (Італія) 08 листопада 2005 року, які визначають правовий статус нотаріуса, його незалежність, публічний характер функції та неупередженість. Останній розділ цього документу має назву «Нотаріальна деонтологія» та містить наступні положення: закон кожної країни визначає дисциплінарний режим нотаріусів під постійним контролем державної влади та колегіальних органів; нотаріус зобов'язаний бути лояльним і чесним по відношенню до тих, хто звернувся за його послугами, до держави і колег по професії; нотаріус, відповідно до публічного характеру своєї функції, повинен дотримуватися професійної таємниці; неупередженість нотаріуса також

висловлюється наданням належної допомоги тій стороні, яка знаходиться в менш вигідному становищі стосовно іншої сторони; вибір нотаріуса здійснюється виключно сторонами; нотаріус зобов'язаний дотримуватися правил професійної деонтології як на національному, так і на міжнародному рівні [13]. Отже, хоча «Фундаментальні принципи системи латинського нотаріату» і не присвячені безпосередньо етиці нотаріуса, вони є основоположними для етичних стандартів діяльності нотаріуса, оскільки останні тісно пов'язані з природою його публічної функції.

Оновлюючи та розвиваючи зазначені вище міжнародні стандарти, Міжнародний союз нотаріату в 2013 році приймає документ «Етика та правила організації нотаріату», який ще відомий як «Кодекс нотаріальної етики Міжнародного союзу нотаріату» (надалі – Кодекс) та є універсальним набором правових та етичних норм для визначення напрямків діяльності нотаріатів, що входять до складу Міжнародного союзу нотаріату. Наразі він є найбільш всеохоплюючим та глибоким зводом міжнародно визнаних етичних принципів і правил поведінки, які слугують орієнтиром для нотаріусів багатьох країн світу. У тексті Кодексу він визначається як «Єдиний / Уніфікований закон», який може слугувати в якості моделі керівництва для нотаріусів, як в організації та виконанні публічної функції, так і організації та втіленні в життя етичних принципів і норм». Як вказано у Кодексі, Комісія з нотаріальної етики Міжнародного союзу нотаріату розробила його, додавши до традиційних цінностей нотаріату (таких як законність, неупередженість, незалежність, превентивна правова безпека, підготовка та безперервне підвищення кваліфікації, професійна таємниця та конфіденційність) етичні цінності, які виникли з потреб, виявлених в наших нових всеосязних і глобальних суспільствах, такі як: нотаріальне обслуговування та додаткова цінність його функцій із захисту прав людини, споживача та сторін, що потребують додаткової інформації, сталий економічний розвиток, захист довкілля, прозорість, запобігання відмиванню грошей, гнучкість міжнародно-правових відносин. Всі ці цінності та потреби були додані до обов'язків професії, оскільки це жива професія, що перебуває у безпосередньому контакті із суспільством, якому вона служить [14].

20 квітня 2018 року 3-й з'їзд нотаріусів України як найвищий орган Нотаріальної палати України затвердив Кодекс правил професійної етики нотаріусів України [15], який ґрунтується на міжнародних стандартах у цій сфері, зокрема і Кодексі нотаріальної етики Міжнародного союзу нотаріату 2013 року, встановлює стандарти етичної поведінки для нотаріусів України та спрямований на забезпечення високого рівня професійної діяльності, довіри суспільства до інституту нотаріату та захисту прав і законних інтересів громадян, суспільства і держави.

Імплементация міжнародних стандартів етики нотаріальної діяльності відбувається не тільки на рівні нормативних актів професійного самоврядування, а й впроваджується у національну правову систему на законодавчому рівні. Закон України «Про нотаріат» від 02 вересня 1993 року № 3425-XII встановлює загальні принципи нотаріальної діяльності, серед яких особливе місце займають вимоги щодо дотримання етичних норм. Так, статті 8, 16 Закону України «Про нотаріат» визначають, що нотаріальна діяльність здійснюється на основі принципу дотри-

суспільству. Справедливість та безспірність – ось ключовий, дієвий тисячі років аргумент до авторитету професії нотаріуса у сучасному українському соціумі» [10, с. 41].

Аналізуючи висловлені в юридичній літературі думки та пропозиції науковців та представників нотаріальної спільноти, а також враховуючи накопичену практику правозастосування у сфері реалізацій етичних правил та стандартів у нотаріальній діяльності слід констатувати, що поряд із позитивними тенденціями усвідомлення значущості етичних засад професії нотаріуса та імплементації міжнародних етичних стандартів у національну правову систему, існує потреба у подальшому вдосконаленні механізмів контролю за дотриманням етичних норм, зокрема розвитку системи моніторингу професійної діяльності нотаріусів, розробці більш детальних роз'яснень етичних норм для типових практичних ситуацій, що виникають у нотаріальній практиці, забезпечення постійного навчання нотаріусів з питань професійної етики та міжнародних стандартів та активізації міжнародного співробітництва у сфері нотаріальної етики та обміну кращими практиками.

Все більш актуальним стає пошук відповідей на такий виклик сучасності як вплив технологій на етичні рішення нотаріусів. Цифрові інструменти полегшили процеси, які раніше вимагали фізичної присутності, але вони також породили нові етичні дилеми. Нотаріуси повинні розглянути, як забезпечити безпеку та автентичність документів у цифровому середовищі, де зростає ризик шахрайства та маніпуляцій. Це включає не лише технічні знання про ці інструменти, але й етичне осмислення їх відповідального та прозорого використання. Крім того, автоматизація певних нотаріальних процесів може призвести до дегуманізації послуги, що є ще одним значним етичним викликом. Нотаріуси повинні знайти баланс між використанням технологічних переваг та дотриманням своїх зобов'язань перед клієнтами. Роблячи це, вони не лише забезпечують більш етичну практику у своїй щоденній діяльності, але й сприяють створенню середовища, де професійна доброчесність залишається пріоритетом у кожному прийнятому рішенні [1].

Висновки і пропозиції. Проведене дослідження підтверджує засадниче значення етики в нотаріальній діяльності задля забезпечення суспільної довіри до інституту нотаріату. У контексті євроінтеграційних процесів та гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами, підвищення ролі етичної складової у правничих професіях є одним із пріоритетних напрямів. Система міжнародних етичних стандартів нотаріату ґрунтується на Європейському кодексі нотаріальної етики та актах Міжнародного союзу нотаріату (UINL), серед яких особливе місце належить Кодексу нотаріальної етики Міжнародного союзу нотаріату, який є найбільш всеохоплюючим та глибоким зводом міжнародно визнаних етичних принципів і правил поведінки, які слугують орієнтиром для нотаріусів багатьох країн світу. Ці стандарти, що ґрунтуються на історичних принципах латинського нотаріату - публічної довіри та неупередженості, охоплюють як традиційні етичні цінності (законність, неупередженість, незалежність, превентивна правова безпека, підготовка та безперервне підвищення кваліфікації, професійна таємниця та конфіденційність) так і правила, встановлення яких зумовлено трендами сучасного глобалізованого

світу (захист прав людини та споживача, сталий економічний розвиток та захист довкілля, протидії та запобігання відмиванню доходів, розвиток технологій, активізація міжнародно-правових відносин).

Імплементация міжнародних етичних стандартів нотаріальної діяльності в Україні відбувається як на законодавчому рівні (Закон України «Про нотаріат»), так і через акти професійного самоврядування (Кодекс правил професійної етики нотаріусів України (2018). Прийняття нових Правил професійної етики нотаріусів України у 2021 році стало важливим кроком у напрямку гармонізації вітчизняних етичних стандартів з міжнародними вимогами. Водночас системи етичного регулювання нотаріальної діяльності потребує розвитку та вдосконалення та має ґрунтуватися на поглибленні міжнародного співробітництва, вдосконаленні механізмів контролю та забезпеченні високого рівня професійної підготовки нотаріусів. Надзвичайно важливим є адаптація етичних вимог професії нотаріуса до технологічних викликів: забезпечення балансу між ефективністю цифрових інструментів (електронний нотаріат) та збереженням переваг особистого контакту, запобігання дегуманізації нотаріальних послуг, забезпечення довіри та неупередженості залишається значним етичним викликом сучасності. Вважаємо за доцільне визначити останні положення в якості перспектив подальших наукових досліджень.

Список використаної літератури

1. Ethical challenges in contemporary notarial practice. URL: <https://anuntico.com/en/blog/legal-aspects/notaries/ethical-challenges-in-contemporary-notarial-practice>
2. Деякі питання забезпечення переговорного процесу про вступ України до Європейського Союзу за кластером 1 “Основи процесу вступу до ЄС” : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 травня 2025 р. № 475-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475-2025-%D1%80#Text>
3. Желіховська Ю. В. Етика нотаріуса у сфері професійної діяльності. Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія: Право, 2013. Вип. 21. Т 1. Ч. 2. С. 194-198. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/60e16f6c-f62b-43b9-b189-c08b1af98875/content>
4. Митрофанов І. І. Етика інтеракцій нотаріуса з клієнтами. Юридичний науковий електронний журнал. 2024. № 3. С. 164-167. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/36>
5. Шешуряк Ю. Професійна етика нотаріуса: від моралі до моральності. Нотаріат України. 2019. № 2 (33). URL: <https://journal.npu.ua/2019/etyka/>
6. Мироненко М. О. Порівняльний аналіз професійної етики нотаріуса та медіатора. Нове українське право. 2025. Вип. № 2. С. 234-239. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2025.2.29>
7. Тимошук О. Г. Професійно-етичні та деонтологічні засади діяльності нотаріуса. Аграрна освіта та наука: досягнення, роль, фактори росту: Інноваційні психолого-педагогічні, лінгвістичні та правові засади аграрної науки в умовах міжкультурної аграрної комунікації: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (БНАУ, 3 жовтня 2024 р.). Біла Церква, 2024. С. 64-66. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/12718/1/Profesiino_etych.pdf
8. Мирза С. Реалізація основоположних принципів латинського нотаріату в Україні: вітчизняний та зарубіжний досвід. Правова позиція. 2023. № 1 (38). С. 227-231. URL: <https://legalposition.umsf.in.ua/archive/2023/1/44.pdf>
9. Невзорова І. В. Міжнародні деонтологічні стандарти діяльності нотаріату. Юридичний бюлетень. 2019. Вип. 11. Част. 1. С. 84-90. URL: http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2019/11/part_1/12.pdf
10. Маслак Н. В. Заповіді міжнародного союзу нотаріату та правила професійної етики

нотаріусів в Україні. Етика правника: збірка тез доповідей і повідомлень учасників круглого столу (21 листопада 2019 р.) / за ред. Т. Б. Вільчик, Я. О. Ковальової. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 307 с. Європейський кодекс нотаріальної етики. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU95646>

11. Європейський кодекс нотаріальної етики. URL: <https://npu.ua/palata/uinl/>
12. Принципи нотаріальної етики. URL: <https://npu.ua/palata/uinl/>
13. Фундаментальні принципи системи латинського нотаріату. URL: <https://npu.ua/palata/uinl/>
14. Deontology and Rules of Organization for Notariats. URL: <https://uinl.org/fundamental-principles/deontology-and-rules-of-organization-for-notariats/>
15. Кодекс правил професійної етики нотаріусів України: Затверджено на 3'їзді нотаріусів України 20 квітня 2018 року. URL: <https://npu.ua/palata/etyka/>
16. Правила професійної етики нотаріусів України: Затверджено наказом Міністерства юстиції України від 7 червня 2021 року № 2039/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21#n7>

References

1. Ethical challenges in contemporary notarial practice. URL: <https://anuntico.com/en/blog/legal-aspects/notaries/ethical-challenges-in-contemporary-notarial-practice>
2. Some issues of ensuring the negotiation process on Ukraine's accession to the European Union under cluster 1 "Fundamentals of the EU accession process": Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated May 14, 2025 No. 475-p. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/475-2025-%D1%80#Text> [in Ukrainian].
3. Zhelikhovska Yu. V. (2013). Ethics of a notary in the field of professional activity. Scientific Bulletin of Uzhgorod National University: Series: Law. Issue. 21. T 1. Part 2. P. 194-198. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/60e16f6c-f62b-43b9-b189-c08b1af98875/content> [in Ukrainian].
4. Mitrofanov I. I. (2024). Ethics of Notary Interactions with Clients. Legal Scientific Electronic Journal. No. 3. P. 164-167. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/36> [in Ukrainian].
5. Sheshuryak Yu. (2019). Professional Ethics of a Notary: From Morality to Morality. Notary of Ukraine. No. 2 (33). URL: <https://journal.npu.ua/2019/etyka/> [in Ukrainian].
6. Myronenko M. O. (2025). Comparative Analysis of the Professional Ethics of a Notary and a Mediator. New Ukrainian Law. Issue No. 2. P. 234-239. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2025.2.29> [in Ukrainian].
7. Tymoshchuk O. G. (2024). Professional-ethical and deontological principles of notary activity. Agrarian education and science: achievements, role, growth factors: Innovative psychological-pedagogical, linguistic and legal principles of agrarian science in the conditions of intercultural agrarian communication: Materials of the International Scientific-Practical Conference (BNAU, October 3, 2024). Bila Tserkva, P. 64-66. URL: https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/12718/1/Profesiino_etych.pdf [in Ukrainian].
8. Mirza S. (2023). Implementation of the fundamental principles of Latin notary in Ukraine: domestic and foreign experience. Legal position. No. 1 (38). P. 227-231. URL: <https://legalposition.umsf.in.ua/archive/2023/1/44.pdf> [in Ukrainian].
9. Nevzorova I. V. (2019). International deontological standards of notarial activity. Legal Bulletin. Issue 11. Part 1. P. 84-90. URL: http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2019/11/part_1/12.pdf [in Ukrainian].
10. Maslak N. V. (2019). Commandments of the International Union of Notaries and Rules of Professional Ethics of Notaries in Ukraine. Ethics of a Lawyer: Collection of Abstracts of Reports and Reports of Round Table Participants (November 21, 2019) / edited by T. B. Vilchik, Ya. O. Kovaleva. Kharkiv: Yaroslav the Wise National Law University. 307 p. European Code of Notarial Ethics. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU95646> [in Ukrainian].
11. European Code of Notarial Ethics. URL: <https://npu.ua/palata/uinl/> [in Ukrainian].
12. Principles of Notarial Ethics. URL: <https://npu.ua/palata/uinl/> [in Ukrainian].
13. Fundamental Principles of the Latin Notarial System. URL: <https://npu.ua/palata/uinl/> [in Ukrainian].

14. Deontology and Rules of Organization for Notariats. URL: <https://uinl.org/fundamental-principles/deontology-and-rules-of-organization-for-notariats/>
15. Code of Professional Ethics for Notaries of Ukraine: Approved at the Congress of Notaries of Ukraine on April 20, 2018. URL: <https://npu.ua/palata/etyka/> [in Ukrainian].
16. Rules of Professional Ethics for Notaries of Ukraine: Approved by Order of the Ministry of Justice of Ukraine dated June 7, 2021 No. 2039/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21#n7> [in Ukrainian].

Стаття надійшла 15.09.2025 р.

H. Yu. Hulievska, Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor
Zaporizhzhia Institute of Economics and Information Technologies
Head of the Department of Law and Public Administration
16-b Kyiashka St, Zaporizhzhia, 69000, Ukraine
e-mail: gulevanna@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7643-8162>

N. V. Ilieva, Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor
Odesa I. I. Mechnikov National University
the Department of Administrative and Commercial Law
24/26 Frantsuzkyi Blvd, Odesa, 65058, Ukraine
e-mail: nv-ilieva@onu.edu.ua
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-5710-1318>

INTERNATIONAL STANDARDS OF ETHICS IN NOTARIAL ACTIVITIES AND THEIR IMPLEMENTATION INTO THE NATIONAL LEGAL SYSTEM

Summary

The article is devoted to a comprehensive analysis of international ethical standards, in particular those developed within the framework of the European Union and the International Union of Notaries (UINL) and to the study of the process of their implementation in national legislation. It is emphasized that notarial activity, given its public-law component, which reflects the function of “preventive justice” assigned to it by the state, is aimed at ensuring legal certainty, stability and protection of the rights and legitimate interests of individuals and legal entities, and requires compliance with high ethical standards that meet the high level of expectations of society from the notary profession. It is determined that the ethical norms of notarial practice, which are historically based on the principles of public trust and impartiality, are codified in a number of international acts, among which the European Code of Notarial Ethics and the Code of Notarial Ethics of the International Union of Notaries are of particular importance. These standards cover both traditional ethical values (legality, impartiality, independence, preventive legal security, training and continuous professional development, professional secrecy and confidentiality) and rules, the establishment of which is due to the trends of the modern globalized world (protection of human and consumer rights, sustainable economic development and environmental protection, combating and preventing money laundering, development of technologies, activation of international legal relations). Ukraine, as a member of the International Union of Notaries and a candidate for membership in the European Union, implements international ethical standards of the notary profession into its national legal system. Their implementation takes place at the legislative level (the Law of Ukraine “On Notaries”) and is detailed in subordinate legislation, as well as acts of professional self-government of notaries

(the Code of Rules of Professional Ethics of Notaries of Ukraine). The adoption of the new Rules of Professional Ethics of Notaries of Ukraine in 2021 was an important step towards harmonizing domestic ethical standards with international requirements. The article notes that along with positive trends in awareness of the significance of the ethical principles of the notary profession and the implementation of international ethical standards in the national legal system, there are challenges related to the impact of technology on ethical decisions and the need to find a balance between the effectiveness of digitalization and preventing the dehumanization of notary services. It is determined that further improvement of the system of monitoring compliance with ethical norms, development of detailed explanations for practical situations, advanced training and exchange of international experience in this area are important for maintaining the authority of the notary profession.

Keywords: notarial activities, ethics, national legal system, international ethical standards, notary, rules of professional ethics of a notary, implementation of international ethical standards, authority of the notary profession.